

The Survey of Emphatic Tendency and Democratic Values of Primary School Teachers

Özcan PALAVAN

Girne American University

İğdem AGBOYRAZ

M.E.B.

Abstract

The aim of this study was to investigate the relation between emphatic orientation and democratic values of primary school teacher who worked in public schools and private schools in Malatya Province. The study was conducted out using survey technique. The sample size of this study consisted of 300 teachers in Malatya in between 2014-2015 academic year. It was used three different data collect tools. The first one was "Personal Information Form" which was designed by the researches. The second was "Empathy Tendency Scale" which was developed by Dökmen (1988). And the last one was "Classroom Teachers Democratic Measurement Test" which was developed by Selvi (2007). The data was analyzed with, SPSS 20.0 package programme.as results, it was found that there was a significant difference in gender variable for emphatic tendency; however there wasn't a significant statistically difference for age, seniority and marital status. It has found that there was a significant difference for seniority, in democratic values of teachers. It was determined that there was a positive relation in low level between emphatic tendency predisposition and democratic values of the primary school teachers. In conclusion the results suggest the more classroom teachers have emphatic tendency values the more they have democratic values.

Keywords: Primary School Teacher, Emphatic Tendency , Democratic Values

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 18, No 1, 2017
pp. 134-150
DOI: 10.17679/inuefd.296141

Received : 17.11.2016
Revision1 : 02.01.2017
Revision2 : 12.01.2017
Accepted : 18.01.2017

Suggested Citation

Palavan, Ö. &Agboyraz, İ.. (2017). The Survey Of Emphatic Tendency And Democratic Values Of Primary School Teachers, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 18(1), 134-150. DOI: 10.17679/inuefd.296141

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The most valuable institutions of a country are schools and the most valuable employees of a country are teachers. Schools and teachers certainly have an effect on the functioning of all other institutions (Korkmaz,2008). Teachers, who are the architects of future generations, have the leading role in the socialization of individuals, in raising qualified work force, in maintaining social peace and preparing for social life and transferring the culture and values of the society (Özden,1999). A good start in education will affect a child's future years positively and permanently (Yörükoğlu, 2008). In primary education, teacher comes before education. This means that, the teacher's character and the love and trust the teacher will build with the children will actualize education. Children show awareness to their teachers' character rather than what they teach (Yörükoğlu,2008). A humanist and effective teacher has lots of qualities that facilitate learning. One of these qualities is emphatic understanding. Emphatic understanding is a quality that a teacher cannot gain by making observations or scrutinizing students' files. It is the ability of a teacher to put himself/herself in his/her students' place and see events from their perspective (Kuzgun,2006). Teachers' trying to understand students and their academic, social and individual views and share these with them will create a successful interaction (Yavuzer, 2008). A teacher with empathic tendency will affect not only his/her class, but also his/her environment and relations with other teachers. Schools have an important role in the development of democratic citizenship (Schweisfurth, 2002). Teachers' adopting democratic values and creating environments in classes in which they can apply these values are associated with their democratic values (Davis, 2010). Individuals who are raised in a democratic class environment can become individuals who can think creatively, make decisions, solve problems, take responsibilities and have emphatic tendency. In interpersonal communication, an individual should have emphatic tendency to be able to put himself/herself in someone else's place, to feel and act like someone else. Since egocentric people are focused on self, they have low empathic tendency (Kapıkıran, 2009).

Purpose

The purpose of this study is to examine teachers' emphatic tendency and levels of having democratic values in terms of various variables and to find out the association between primary school teachers' empathic tendencies and their levels of having democratic values

Method

This study was conducted by using descriptive method. First, the associations between dependent and independent variables were found. The universe of this study consists of a total of 2193 primary school teachers in Malatya in 2014-2015 Academic Year. 300 primary school teachers were reached out of 410 teachers chosen as the sample. In this study, Personal Information Form (PIF), Empathic Tendency Scale (ETS) and Primary School Teachers Democratic Values Scale (PSTDVS) were used as data collection tools. The data obtained were analyzed by using Pearson Moments Correlation Coefficient Technique, t-test and F test (One-way ANOVA), frequency, percentage and average.

Findings

53,3% (160) of the primary school teachers who participated in the study were women, while 46,7% (140) were men. Emphatic tendency score averages of female teachers (:74,69) were significantly higher than those of male teachers (:71,67). Gender was a significant variable in terms of emphatic tendency. No statistically significant difference was found between age groups in terms of empathic tendency scores. According to variance analysis results, no statistically significant difference was found between empathic tendency scores and professional seniority. Professional seniority is not a significant variable in terms of empathic tendency. Variance analysis results showed that there was no statistically significant difference between democratic values average scores and age groups. When the results were examined, it was found that teachers who had professional seniority between 21-30 years had the highest democratic values score averages. A positive and significant, although slight, association was found between primary school teachers' empathic tendency levels and levels of democratic values. It can be said that as empathic tendency increases, level of having democratic values also increases.

Discussion & Conclusion

According to the results of the study, it was found that empathic tendencies of primary school teachers differed significantly in terms of their gender. In a study by Barut (2004), it was found that teachers' empathic tendencies differed significantly in terms of gender. A similar result was found in Seymen's (2007) study. Based on these results, we can explain the high empathic tendencies of female teachers with motherhood instinct. In the study, no significant difference was found between primary school teachers' empathic tendencies and the variable of age. Age was not found to be a variable that caused difference in primary school teachers' empathic tendencies. Although female primary school teachers are believed to place more importance on the democratic values of the society more than male teachers, our study did not find results supporting this. It was concluded that as seniority increased in profession, there was a decrease in democratic values scale average scores. The reason why teachers with less seniority in profession had higher democratic values average scores can be due to the changes in the curriculums of primary school teaching departments in 1998 and 2007, and as a result of these changes, the facts that students attained values of human relations, communication skills, democracy, democratic attitude and empathy from courses such as class management and effective communication. There is a significant association between primary school teachers' empathic tendency levels and their levels of having democratic values ($r=0,17$). As primary school teachers' empathic tendencies increase, their levels of having democratic values also increase. Empathic tendencies of primary school teachers for their students will cause them to approach their students in a democratic way. Based on the results of the study, the following suggestions were made for practice and researchers. Since male teachers have lower empathic tendencies when compared with female teachers, drama activities can be organized for male teachers in order to increase their empathic tendencies. Seminars or group work activities can also be organized for teachers below and over the average age (for teachers between the ages of 20 and 30 and between the ages of 50 and 60) to increase their empathic tendencies and democratic values. Primary school teachers' empathic tendencies and their levels of having democratic values can be examined by taking into consideration variables such as socio-economic levels and differences in region.

Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilimleri İle Demokratik Değerlere Sahip Olma Düzeylerinin İncelenmesi

Özcan PALAVAN

Girne Amerikan Üniversitesi

İğdem AGBOYRAZ

M.E.B.

Öz

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile demokratik değerlere sahip olma düzeylerini bazı demografik değişkenler açısından incelemektir. Çalışma betimsel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Malatya ili merkez ilçelerinde bulunan devlet ve özel okullarda görev yapan 300 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Dökmen(1988) tarafından geliştirilen "Empatik Eğilim Ölçeği" ve Selvi (2007) tarafından geliştirilen "Sınıf Öğretmenleri Demokratik Değerler Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı ancak yaş, kıdem, medeni durum değişkenlerinde ise anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerinin demokratik değerlere sahip olma düzeylerinde ise kıdem değişkeni açısından anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile demokratik değerlere sahip olma düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise düşük düzeyde de olsa, pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak araştırma bulguları sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri arttıkça demokratik değerlere sahip olma düzeylerinin de arttığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: . Sınıf Öğretmeni, Empatik Eğilim, Demokratik Değer

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 18, Sayı 1, 2017
ss. 134-150
DOI: 10.17679/inuefd.296141

Gönderim Tarihi : 17.11.2016

1. Düzeltme : 02.01.2017

2. Düzeltme : 12.01.2017

Kabul Tarihi : 18.01.2017

Önerilen Atıf

Palavan, Ö. & Agboyraz İ. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilimleri İle Demokratik Değerlere Sahip Olma Düzeylerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 134-150. DOI: 10.17679/inuefd.296141

GİRİŞ

Bir ülkenin çağdaşlaşması için ihtiyaç duyduğu ilk şey yeterli nicelik ve nitelikte insan gücüdür. Yeterli nicelik ve niteliğe sahip personel hemen her alanda yetiştirilmelidir, bu da rasyonel ve fonksiyonel bir eğitim sistemiyle olabilir. Bu yüzden ülkeler en büyük yatırımlarını eğitime yapmakta ve önem vermektedir. En doğru yatırımın, insana yapılan yatırım olduğu tüm ülkelerin ortak düşüncesidir(Koçak,1992). Bir ülkenin en değerli kurumları okulları, en değerli elemanı da öğretmenleridir. Diğer tüm kurumların işleyişine kesinlikle okulun ve öğretmenin etkisi vardır(Korkmaz,2008). Gelecek nesillerin mimarı olan öğretmenler, bireylerin sosyalleşmesinde, nitelikli insan gücü yetiştirmesinde, sosyal barışın sağlanmasında ve toplumsal hayata hazırlamada, toplumun kültür ve değerlerini aktarmada başrol almaktadır(Özden,1999).

Eğitim ve öğretimdeki iyi bir başlangıç çocuğun gelecek yıllarını, olumlu yönde ve kalıcı olarak etkileyecektir(Yörükoğlu, 2008). İlkokuldan üniversiteye kadar eğitimin her aşaması önemlidir. Eğitim öğretimin her aşamasında eğitim faaliyetlerini yürüten eğitimciler etkili olmak zorundadırlar. Ancak temel bilgi ve becerilerin öğrenildiği, karmaşık öğrenmelerin alt yapısının olduğu ve öğrenmeye karşı olumlu bir tutumun olduğu ilkökul yılları daha büyük bir öneme sahiptir(Tatar,2004). İlkokulda öğretimden önce öğretmenin kendisi gelir. Bu şu demektir, öğretmenin kişiliği ve çocuklarla kuracağı güven ve sevgi öğretimin gerçekleşmesini sağlar. Çocuklar öğretmenlerinin öğrettiklerinden çok kişiliğine duyarlık gösterirler(Yörükoğlu,2008).

Eğitim, bir iletişim sürecidir, iletişimde bulunmadan eğitim yapmak imkânsızdır(Küçükahmet vd., 2000). Eğitim öğretim sürecinde iletişimde bulunan bireylerin birbirlerini anlamaları iletişimi kolaylaştıran en önemli faktördür. İnsanların birbirlerini anlamasında önemli olan beceri empatidir. Birey, karşısındaki kişinin yerine kendini koyar ve onun duygularını anlarsa iletişimdeki sorunları en aza indirmiş olacaktır (Rehber, 2007). Kişinin iletişim esnasında kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışması ve duyarlı bir yaklaşım içinde olması, empatidir. Yani karşısındaki kişinin iç dünyasında düşünebilme, hissedebilme, duygu ve düşüncelerine karşılık verebilme olarak da düşünülmektedir(Pala, 2008).

Hümanist ve etkili bir öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırıcı birçok niteliği vardır. Bu niteliklerden biri de empatik anlayıştır. Öğretmenin dıştan gözlemler yaparak, öğrencinin dosyalarını dikkatle inceleyerek kazanamayacağı bir niteliktir empatik anlayış. Bir öğretmenin kendini öğrencisinin yerine koyması olaylara ve olgulara onun gözüyle bakabilmesidir(Kuzgun,2006). Öğretmenlerin öğrencilerini anlamaya çalışması, öğrencilerin akademik, sosyal ve bireysel düzeydeki görüşlerini anlayıp paylaşması başarılı bir etkileşim oluşmasını sağlar(Yavuzer, 2008). Empatik anlayışın olduğu bir sınıfta öğretmen öğrencilerini kendi bakış açısı doğrultusunda yönlendirmeden, kendi öznel görüşlerini öğrencilerine empoze etmeden, her öğrencisini olduğu gibi içtenlikle kabul etmesi gerekmektedir(Murat, Özgan ve Arslantaş, 2005). Empatik eğilime sahip öğretmen sadece sınıfında değil, öğretmenin çevre ve diğer öğretmenlerle olan ilişkisini de etkileyecektir.

Öğretmenlerin diğer meslek dalında çalışanlarına göre daha fazla empatik duyguya sahip olması gerekmektedir. Güvenli ve olumlu bir sınıf ortamı için öğretmenlerin öğrencilerine empatik olarak yaklaşması gerekmektedir. Böyle bir ortamda öğrenci öğrenmeye aktif olarak katılır ve olumlu tutum sergiler. Bilgi toplumunda yaşayan bireyin birçok niteliğe sahip olması gerekmektedir. Araştırma yapmak, sorun çözmek, yaratıcı ve eleştirel düşünmek, empati kurabilmek ve demokratik değerlere sahip olabilmek bireylerde olması gereken niteliklerdir. Sınıf öğretmenleri bu değerlere, niteliklere sahip olmalıdır ve bunu yaşantısına aktarmış olmalıdır (Pala, 2008).

Dünyadaki savaşlar, toplum içindeki kişilerarası çatışmalar, okullardaki ve toplumun her kesimindeki şiddet olayları demokrasi eğitiminin niteliğinin gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Okullar demokratik vatandaşlığın gelişmesinde en önemli role sahiptir(Schweisfurth, 2002). Demokratik bir okul veya sınıf oluşturmak istiyorsak okuldaki yöneticilerin etkili olduğu kadar sınıf öğretmenlerinin de demokratik anlayış ve değerler çerçevesinde hareket etmeleri gerekir. Demokratik değerleri benimsemeleri ve bu değerleri

sınıfta uygulayabilecekleri ortamları oluşturmaları öğretmenlerin demokratik değerleri ile ilişkilidir(Davis, 2010). Öğretmen demokratik bir sınıf iklimi oluşturmak istiyorsa adil olma, iletişime açık olma, tutarlı olma, yeniliklere açık olma, her öğrenciye eşit davranma, öğrencilere yeni bilgiler sağlama ve farklılıklara saygılı olma özelliklerine sahip olması gerekir.

Demokratik vatandaşlığın gerektirdiği bilgi, beceri, değer ve tutumların kazanılmasında aile, çevre ve medya gibi birçok kaynağın etkisi olmasına karşın, okul bu süreçte önemli bir rol oynamakta ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (Print, Ørnstrøm ve Nielsen, 2002). Öğretmen eğitim öğretim sürecini planlarken bu sürece öğrencilerini de katan bir lider olmalıdır. Öğrenciler bu süreçte kendi seslerini duyurabilmeli, kendilerini bir birey olarak tanımları ve öğrencilerin davranış ve tutumlarıyla sorumluluk vermek öğrencilerin kendilerine güvenmelerini sağlayacaktır. Demokratik bir sınıf ortamında yetişen bireyler yaratıcı düşünebilen, karar verebilen, problemleri çözebilen, sorumluluk alabilen ve empatik eğilime sahip bireyler olabilirler. Levin (1998), eğitim ve demokrasinin ortak özellikleri paylaştığını bu nedenle bir araya gelmelerinin kolay olduğunu belirtmektedir

Kişiler arası iletişimde bireyin kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak onun gibi düşünebilmesi, hissedebilmesi ve onun gibi davranabilmesi için empatik eğilime sahip olması gerekir. Benmerkezci kişiler kendi odaklı oldukları için empatik eğilimleri düşük olmaktadır (Kapıkıran, 2009). Bu davranışları sergilerken de demokratik değerlere sahip olmalı ve karşısındaki bireyin farklılığını kabullenip bir birey olarak ona saygı duymalıdır. Bu sebeple demokratik bir sistemde, okullar öğrencilere bağımsız karar vermeyi, görüş farklılıklarını tolere etmeyi, başkalarıyla iş birliğini ve başkalarına saygıyı öğretmelidir (Doğanay ve Sarı; 2006).

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile demokratik değerlere sahip olma düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemek, sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile demokratik değerlere sahip olma düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri;
 - a) Cinsiyete göre değişmekte midir?
 - b) Yaşa göre değişmekte midir?
 - c) Kıdeme göre değişmekte midir?
 - d) Medeni durumlarına göre değişmekte midir?
2. Sınıf öğretmenlerinin demokratik değerlere sahiplik düzeyleri;
 - a) Cinsiyete göre değişmekte midir?
 - b) Yaşa göre değişmekte midir?
 - c) Kıdeme göre değişmekte midir?
 - d) Medeni durumlarına göre değişmekte midir?
3. Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları empatik eğilim düzeyleri ile demokratik değerler düzeyi arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel yöntem kullanılarak yapılmıştır. Öncelikle bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında ilişki tarama yapılmıştır. Tarama türü araştırmalarda ölçülen değişkenler arasındaki ilişkiler incelenebilir (Gay, Mills ve Airasian, 2006, Akt: Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Araştırmanın bağımsız değişkenlerini cinsiyet, yaş, kıdeme ve medeni durum, bağımlı değişkenlerini ise empatik eğilimler ve demokratik değerler oluşturmaktadır. Her ikili bağımlı değişken arasında birlikte değişim durumunu incelemek için de ilişki tarama yapılmıştır. İlişki tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2009).

Evren örnekleme

Bu araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında, Malatya İli merkez ilçeleri olan Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Battalgazi ilçesinde 1100 devlet okulunda görev yapan sınıf öğretmeni ve 45 özel okul sınıf öğretmeni, Yeşilyurt ilçesinde ise 993 devlet okulunda görev yapan sınıf öğretmeni ile 55 özel okulda görev yapan sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 2193 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak seçkisiz örneklem kullanılmıştır. Seçkisiz örneklem, belirlenen özelliklere sahip olan bir evrenden istatistiksel hesaplarla evreni temsil edebilme büyüklüğüne sahip ve tamamen rastgele bir örneklem seçmeye dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Örneklem olarak seçilen öğretmenlere anketler Kasım 2014 tarihinde uygulanmıştır. 410 öğretmene ölçekler gönderilmiş, doldurmaları için kendilerine 30 dakika süre verilmiş, bazı ölçekler düzgün doldurulmama ya da eksik doldurulma, bazıları ise geri verilmeme gibi nedenlerle geçersiz sayılmış ve işleme alınamamıştır. Sonuç olarak Malatya İli merkez ilçelerinde görev yapan 300 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcılardan verilerin toplanması amacıyla kullanılan veri toplama araçları başlıklar halinde altta verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu(KBF)

Araştırmada kullanılan bu form, öğretmenlerin kişisel özellikleri ile mesleki özelliklerine ilişkin bilgi edinmek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formu'nda öğretmenlerin cinsiyet, medeni hâl, kıdem, yaş gibi sorular yer almaktadır. Toplam 13 sorudan oluşan bu form bağımsız değişkenler hakkında bilgi edinmek için kullanılmıştır.

Empatik Eğilim Ölçeği(EEÖ)

Empatik Eğilim Ölçeği kişilerin günlük yaşamda empati kurma potansiyellerini ölçmek amacıyla Dökmen (1988) tarafından geliştirilmiştir. Likert tipi beşli dereceleme ölçeği şeklinde yanıtlanan ölçekte yanıtlar "tamamen aykırı"dan "tamamen uygun"a doğru değişmektedir. Araçta yer alan; 3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, ve 14. maddeler negatif ifadeler olup, ters puanlanmaktadır. Normal ve ters maddelerden alınan toplam puan o kişinin empatik eğilim puanını verir.

Ölçeğin geçerliliği 24 kişilik bir denek grubunun Empatik Eğilim Ölçeği ve Edwards Kişisel Tercih Envanteri'nin "Duyguları Anlama" adlı bölümünden aldıkları puanlar arasındaki korelasyona bakılmıştır. İki ölçüm arasındaki korelasyon 0.68 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik kanıtları ise test-tekrar test ve testi yarılama yöntemiyle elde edilmiştir. Test-tekrar test güvenilirliği $r=0.82$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin tek ve çift maddelerden alınan puanlar arasındaki korelasyon ise $r=0.86$ 'dır (Dökmen 1988). Empatik Eğilim Ölçeği'nin güvenilirliğini incelemek üzere Gökler (2009) da yapılan çalışmada Cronbach-Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve $a = 0.71$ olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin iki eşit yarı güvenilirliği $r = 0.74$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin bu araştırma grubu için Cronbach Alfa ile hesaplanan güvenilirlik katsayısı .73 olarak bulunmuştur. Bireyler, 20 maddeden oluşan ölçekte her maddedeki 1'den 5'e kadar olan sayılardan birini işaretleyerek, ilgili maddedeki görüşe katılımlarını belirtmektedir. İşaretlenen sayılar o maddeye ilişkin puanı oluşturmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 20'dir. Toplam puanın yüksek olması empatik eğilimin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Sınıf Öğretmenleri Demokratik Değerler Ölçeği(SÖDDÖ)

Selvi(2007) tarafından geliştirilen "Sınıf Öğretmenleri Demokratik Değerler Ölçeği"; "eğitim hakkı", "dayanışma" ve "özgürlük" olmak üzere üç alt boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 16. maddesi tersten puanlanmaktadır. Ölçek, beşli Likert tipi bir ölçek olup bireylerden her bir maddenin yanındaki 1'den 5'e kadar olan sayılardan birisini işaretleyerek, o maddedeki görüşe göre ne ölçüde katıldıklarını belirtmeleri istenmiştir. SÖDDÖ' den alınabilecek en yüksek puan 105 en düşük puan ise 21' dir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .85; üç alt ölçeğin iç tutarlılık katsayısı sırayla .87, .77 ve .38 olarak hesaplanmıştır. Yapılan bu araştırmada Sınıf Öğretmeni Demokratik Değerler Ölçeği'ne ait Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı "0,81" bulunmuştur. $\alpha = 0,80 - 1,00$ aralığında olduğundan bu ölçeğin "Yüksek derecede güvenilir" olduğu söylenebilir. (Kalaycı, 2010).

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 20.0for Windows paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı Tekniği, t-testi ve F testi(Tek

Yönlü Varyans Analizi) Frekans, Yüzde ve Ortalama kullanılarak analiz edilmiştir. İki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için kullanılabilen t- testi (Büyüköztürk, 2005) bu araştırmada öğretmenlerin empatik eğilimlerin ve demokratik değerlerinin cinsiyete ve medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla kullanılmıştır. İlişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek üzere uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi (Büyüköztürk, 2005) öğretmenlerin empatik eğilimlerin ve demokratik değerlerinin yaşa ve kıdeme göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için kullanılmıştır. Anlamlı fark bulunan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarında çoklu karşılaştırma yapmak için LSD testinden yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı Tekniği araştırmada sınıf öğretmenlerin empatik eğilimleri ile demokratik değerleri arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılmıştır.

BULGULAR

1.Alt Probleme İlişkin Bulgular

1.a. Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları empatik eğilim düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler t-testi ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1
Empatik Eğilim Ölçeği" Cinsiyet Değişkeni t -Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	p
Erkek	140	71,67	8,397			
Kadın	160	74,69	8,837	298	-3,035	,003

p<0,05

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %53,3'ünü (160) kadın öğretmenler, %46,7'sini (140) erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir(p<0,05). Kadın öğretmenlerin empatik eğilim puan ortalaması(:74,69), erkek öğretmenlerin empatik eğilim puan ortalaması(:71,67) göre, anlamlı derecede yüksektir. Empatik eğilim açısından cinsiyet anlamlı bir değişkendir.

1.b. Sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre empatik eğilim düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler önce belirlenen yaş aralıkları dahilinde gruplandırılmış ve belirlenene grupların empatik eğilim puanları tek yönlü varyans analizi (Anova) ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2
Empatik Eğilim Ölçeği" Yaş Değişkeni Dağılım Tablosu

Yaş grupları	N	\bar{X}	Ss
20-30	28	73,11	10,027
31-40	68	72,87	9,802
41-50	129	73,25	8,173
51-60	75	73,79	8,356

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %9,3'ünü(28) 20-30 yaş arası öğretmenler, %22,7'sini(68) 31-40 yaş arası öğretmenler, %43,0'ını(129) 41-50 yaş arası öğretmenler, %25'ini(75) ise 51-60 yaş arası öğretmenler oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerinden elde edilen bulgulara göre, 20-30 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim ölçeği puanı (:73,11), 31-40 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim ölçeği puanı (: 72,87), 41-50 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim ölçeği puanı (: 73,25), 51-60 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim ölçeği puanı ise (: 73,79)'dir. Bulgulara bakıldığında en yüksek Empatik Eğilim puanı ortalamasına, 51-60 yaşları arasında olan öğretmenlerin olduğu görülmektedir. 20-30 yaşları arasında olan öğretmenler 41-50 yaşları arasında olan öğretmenler ve 51-60 yaşları arasında olan öğretmenlerin empatik eğilim puanı

ortalamları birbirine çok yakın olmakla beraber, 31-40 yaşları arasında olan sınıf öğretmenleri puan ortalamasının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3
Empatik Eğilim Ölçeği Yaş Değişkeni Anova Tablosu

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P	Fark
Gruplar arası	31,781	3	10,594			
Gruplar içi	22869,136	296	77,261	,137	,938	-
Toplam	22900,917	299				

p>0,05

Tablo 3 incelendiğinde yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre, empatik eğilim puanlarına göre yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır(p>0,05). Yaş değişkeni empatik eğilim açısından anlamlı bir değişken değildir.

1.c. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre empatik eğilim düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler önce belirlenen mesleki kıdem aralıkları dahilinde gruplandırılmış ve belirlenen grupların empatik eğilim puanları tek yönlü varyans analizi (Anova) ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4
Empatik Eğilim Ölçeği Mesleki Kıdem Değişkeni Dağılım Tablosu

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	Ss
1-10	56	71,71	10,086
11-20	94	73,99	8,412
21-30	87	72,53	8,567
31-40	63	74,67	8,090

p>0,05

Tablo 4 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin %18,7'sini(56) 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip, %31,3'ünü(94) 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip, %29,0'ını(87) 21-30 yıl arası mesleki kıdeme sahip, %21,0'ını(63) 31-40 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden elde edilen bulgulara göre, 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalaması(: 71,71), 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalaması(: 73,99), 21-30 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalaması (: 72,53), 31-40 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalaması ise(: 74,67)'dir. Bulgulara bakıldığında en yüksek empatik eğilim puanı ortalamasına, 31-40 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenleri puan ortalamasının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 5
Empatik Eğilim Ölçeği Mesleki Kıdem Değişkeni Anova Tablosu

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Fark
Gruplar arası	354,821	3	118,274			
Gruplar içi	22546,096	296	76,169	1,553	,201	-
Toplam	22900,917	299				

p>0,05

Tablo 5 incelendiğinde yapılan varyans analizi sonucuna göre, empatik eğilim puanları ile mesleki kıdemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır(p>0,05). Mesleki kıdemi empatik eğilim açısından anlamlı bir değişken değildir.

1.d. Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları empatik eğilim düzeylerinin medeni durum değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler t-testi ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6
Empatik Eğilim Ölçeği Medeni Durum Değişkeni - Testi Sonuç Tablosu

Medeni Durum	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Evli	260	73,32	8,376			
Bekâr	40	73,08	11,009	298	,132	,895

p>0,05

Tablo 6 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin % 86,7'sini (260) evli, % 13,3'ünü bekar öğretmenler oluşturmaktadır. Evli sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalamaları (: 73,32); bekâr sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalamaları (: 73,08)'dir. Bulgulara göre, evli sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalaması, bekâr sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalamasından yüksektir. t testi sonucuna göre puanların ortalamaları arasındaki bu farklılık 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puanları, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Medeni durum değişkeni empatik eğilim açısından anlamlı bir değişken değildir.

2.Alt Probleme İlişkin Bulgular

2.a. Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları demokratik değer düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler t-testi ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7
Demokratik Değerler Ölçeği Cinsiyet Değişkeni t - Testi Sonuç Tablosu

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Erkek	140	92,06	7,155			
Kadın	160	90,75	7,512	298	1,542	,124

p>0,05

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demokratik değer puan ortalamaları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir(p>0,05). Erkek öğretmenlerin demokratik değerler puan ortalaması (:92,06), kadın öğretmenlerin demokratik değerler puan ortalamasına (:90,75) göre, yüksektir. Demokratik değerler açısından cinsiyet anlamlı bir değişken değildir.

2.b. Sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre demokratik değer düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler önce belirlenen yaş aralıkları dahilinde gruplandırılmış ve belirlenen grupların empatik eğilim puanları tek yönlü varyans analizi (Anova) ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8
Demokratik Değerler Ölçeği Yaş Değişkeni Dağılım Tablosu

Yaş grupları	N	\bar{X}	Ss
20-30	28	90,82	7,369
31-40	68	92,26	7,465
41-50	129	91,95	7,108
51-60	75	89,73	7,572

p>0,05

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden elde edilen bulgulara göre, 20-30 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması (: 90,82), 31-40 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması (:92,26), 41-50 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması (:91,95), 51-60 yaşları arasında olan sınıf

öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması ise(:89,73)'dir. Bulgulara bakıldığında en yüksek demokratik değerler puanı ortalamasına, 31-40 yaşları arasında olan öğretmenlerin olduğu görülmektedir. 51-60 yaşları arasında olan sınıf öğretmenlerinin ise en düşük demokratik değerler puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9
Demokratik Değerler Ölçeği Yaş Değişkeni Anova Sonuçları

Varyans kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Gruplar arası	306,491	3	102,164			
Gruplar içi	15908,629	296	53,745	1,901	,129	-
Toplam	16215,120	299				

p<0,05

Yapılan varyans analizi sonucuna göre, demokratik değerler puan ortalaması ile yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır(p>0,05). Sınıf öğretmenlerinin demokratik değerlere sahiplikleri yaş gruplarına göre değişmemektedir. Bir başka ifadeyle yaş değişkeni demokratik değerler açısından anlamlı bir değişken değildir.

2.c. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre demokratik değer düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler önce belirlenen mesleki kıdem aralıkları dahilinde gruplandırılmış ve belirlenen grupların demokratik değer puanları tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10
Demokratik Değerler Ölçeği Mesleki Kıdem Değişkeni Dağılım Tablosu

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	Ss
1-10	56	91,27	7,124
11-20	94	91,59	6,898
21-30	87	92,91	7,361
31-40	63	88,97	7,794

Tablo 10 incelendiğinde Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden elde edilen bulgulara göre, 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması(:91,27), 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması(:91,59), 21-30 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması(:92,91), 31-40 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalaması ise(:88,97)'dir. Bulgulara bakıldığında en yüksek demokratik değerler puan ortalamasına, 21-30 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerle 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin demokratik değerler puan ortalaması birbirine çok yakın olmakla beraber, en düşük puan ortalamasına 31-40 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 11
Demokratik Değerler Mesleki Kıdem Değişkeni Anova Sonuçlar

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Fark
Gruplar arası	574,118	3	191,373			11-20 ile
Gruplar içi	15641,002	296	52,841	3,622	,014	31-40,
Toplam	16215,120	299				21-30 ile 31-40

p<0,05

Yapılan varyans analizi sonucuna göre, demokratik değerler puan ortalamaları ile mesleki kıdemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür(p<0,05). Yani sınıf öğretmenlerinin demokratik değerlere sahiplikleri mesleki kıdemlerine göre değişmektedir. Varyans denklığı analizi

sonucuna göre LSD değerlerindeki gruplar arasındaki farklılıklar; 11-20 yıl arası mesleki kıdem ile 31-40 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenleri($p<0,05;0,028$) ile 21-30 yıl arası mesleki kıdem ile 31-40 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenlerinin($p<0,05$) demokratik değer sahiplikleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Bir başka ifade ile mesleki kıdem demokratik değerler açısından anlamlı bir değişkendir.

2.d. Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları demokratik değer düzeylerinin medeni durum değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen veriler t-testi ile çözümlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir

Tablo 12

Demokratik Değerler Ölçeği Medeni Durum Değişkeni t - Testi Sonuçları

Medeni Durum	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Evli	260	91,48	7,348	298	,689	,494
Bekâr	40	90,60	7,517			

$p>0,05$

Tablo 12 incelendiğinde, evli sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalamaları (:91,48); bekâr sınıf öğretmenlerinin demokratik değerler puan ortalamaları (:90,60)'dir. Edinilen bulgulara göre, evli sınıf öğretmenlerinin puan ortalaması, bekâr sınıf öğretmenlerinin puan ortalamasından yüksektir. t testi sonucuna göre puan ortalaması arasındaki bu farklılık 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demokratik değerlere sahiplikleri, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Medeni durum demokratik değerler açısından anlamlı bir değişken değildir.

3.Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları empatik eğilim düzeyleri ile demokratik değer düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için elde edilen verilerle korelasyon katsayısı hesaplaması yapılmıştır. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13

Empatik Eğilim Düzeyleri ile Demokratik Değerlere Sahiplik Düzeyi Korelasyon Sonuçları

	Empatik Eğilim Ölçeği	SÖDDÖ	
Empatik Eğilim Ölçeği	Korelasyon	1	0,17**
	P		0,003
	N	300	300
SÖDDÖ	Korelasyon	0,17**	1
	P	0,003	
	N	300	300

$p<0,01$

Tablo 13 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri ile demokratik değerlere sahiplik düzeyleri arasında düşük düzeyde de olsa, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. ($r= 0,17$, $p<0,01$). Buna göre empatik eğilim arttıkça demokratik değere sahipliğinde arttığı söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Barut (2004) tarafından gerçekleştirilen "Öğretmenlerin empatik eğilim düzeyleri ile çatışma eğilimi düzeylerinin değişkenler açısından incelenmesi" adlı çalışmada da öğretmenlerin empatik eğilimlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Benzer bir sonuç Seymen'in (2007) yaptığı çalışmada görülmüştür. Seymen (2007) çalışmasında kadın hemşirelerin erkek

hemşirelerden daha yüksek empatik eğilime sahip oldukları belirtmiştir. Ekinci de (2009) öğretmen adaylarının empatik eğilimleri ile cinsiyet arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Çalışma sonuçları ile paralellik gösteren bir başka çalışma ise Akbulut (2010) tarafından gerçekleştirilmiş ve sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri ile cinsiyet arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle kadın öğretmenlerin empatik eğilimlerinin yüksek olmasının sebebini annelik içgüdüleriyle açıklayabiliriz. Duygusal bir yapıya sahip olan kadın, kendini karşısındaki kişiyi yerine koyabilmede erkeklere göre daha başarılı diyebiliriz. Bununla birlikte bazı çalışmalarda ise kadın ve erkek arasında empatik eğilim düzeyi bakımından anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmalarda bulunmaktadır. Topçu (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yöneticilerin empatik eğilimleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Genç ve Kalafat'ın (2008) yaptıkları çalışmada da empatik eğilim düzeyi bakımından cinsiyete göre bir farklılık bulunamamıştır.

Çalışmada sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Empatik eğilim yaş gruplarına göre değişmemektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, Tutuk, Al ve Doğan (2002) yaptığı çalışmada empatik eğilim ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Barut'un (2004) çalışmasında öğretmenlerin empatik eğilimleri ile yaş değişkenleri arasında anlamlı bir değişim olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca Akyel ve Yılmaz'ın (2008) çalışmalarında öğretmen adaylarının empatik eğilimlerinin yaşa göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çelik (2008) okul öncesi öğretmenlerin empatik eğilimlerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir. Yaşın sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimlerinde farklılaşmaya yol açan bir değişken olmadığı saptanmıştır. Bireyin empatik eğilime sahip olması duygusal ve bilişsel bir süreci kapsadığı için yaş grupları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı düşünülebilir. Aynı şekilde bireylerin özgür olmaları, dayanışma, eğitim hakkı ve toplumsal değerlere sahip olmaları ortak düşünceleri olduğundan yaş değişkenini etkilememektedir.

Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç; Akbulut ve Sağlam'ın (2010) sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri ile kıdemleri arasında anlamlı farklılık bulunmaması yönündeki bulgusuyla örtüşmektedir. Benzer bir sonuç Barut (2004) tarafından ortaya konmuştur. Mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenleri ile mesleğini uzun süre devam ettiren sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim ölçek puanları incelendiğinde birbirine yakın değerlere sahip olduğu görülmüştür. Buda meslekteki kıdemden bireyde empatik eğilime sahip olmayı etkilemediğini bireylerin meslekteki kıdemden ziyade kişiler arası iletişimlerinde bu eğilimde oldukları düşünülebilir.

Çalışma elde edilen sonuçlardan biri de sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılığın olmadığıdır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, Sevimligül (2002) hemşirelerin empatik eğilim ve empati beceri düzeylerini incelemiştir. Değerlendirme sonucuna göre, hemşirelerin empatik eğilim ve empatik beceri düzeyi ile çalışma süreleri arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur. Çalışmamızla örtüşen bir çok araştırma mevcuttur. Erçoban'ın (2003) çalışmasında öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinde hizmet yıllarına göre anlamlı bir farkın olmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Barut'un (2004) çalışmada hizmet yılı değişkeninin empatik eğilim üzerinde anlamlı bir değişim göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Akbulut (2010) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile kıdem arasında anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Yılmaz (2011) çalışmasında öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinde mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir. Önemli Türk'ün (1997), Akgöz vd (2005) çalışmalarında, kıdem arttıkça empatik eğilimin arttığı görülmektedir. Bu sonuçlar ile bu araştırmanın sonuçları, mesleki kıdem değişkeni ve empatik eğilim ilişkisi bakımından farklılık göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar ışığında empatik eğilim ile mesleki kıdem arasında genelde anlamlı farklılık olmadığını destekleyen araştırmaların çoğunlukta olduğu bulunurken, empatik eğilimin mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık olduğunu belirten araştırmalarda bulunmaktadır. Bu sonuçlar bu konuda daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Araştırmaya göre sınıf öğretmenlerinin medeni durumları ile empatik eğilim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç yapılan diğer araştırma bulgularıyla (Atlı 2008; Çelik, 2008; Akbulut ve Sağlam, 2010) örtüşmektedir. Araştırmaya katılan evli sınıf öğretmenlerinin sayısı fazla olmasına rağmen evli ve bekâr sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim puan ortalamalarının

birbirine yakın değerlerde olduğu görülmüştür. Bireylerin empatik eğilime sahip olmasının medeni durumuyla ilişkilendirilemeyeceği düşünülebilir. Fakat bunu desteklemeyen araştırmalarda mevcuttur. Topdemir (2009), ilköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeylerinin akademik başarısına etkisi adlı araştırmasında medeni durum ile empatik beceri arasında anlamlı farklılığın olduğunu belirtmiştir. Bekar olanların empatik beceri düzeyleri evli olanlardan daha yüksektir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin demokratik değerleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç yapılan araştırma sonuçlarıyla (Karadağ, Baloğlu ve Yalçınkayalar, 2006; Bulut, 2006; Yılmaz, 2011; Ektem ve Sünbül, 2011 ve Yazıcı, 2011) sonuçlarla örtüşmektedir. Fakat Gömleksiz ve Çetintaş (2011), Genç ve Kalafat'ın (2008) yaptıkları araştırmalarda öğretmen adaylarının cinsiyet ile demokratik tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Akın ve Özdemir'in (2009) çalışmasında, kadın öğretmen adaylarının demokratik değerlere erkeklere oranla daha fazla önem verdiği bulunmuştur. Ayrıca Aydemir ve Aksoy'un (2010) öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada da, cinsiyet açısından anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre, sınıf öğretmenleri içerisinde kadınların toplumun demokratik değerlerine erkeklere oranla daha fazla önem verdikleri söylene de araştırmamızda bunu destekler bulgulara ulaşılamamıştır.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin demokratik değerleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenleri ile 51 yaşın üzerinde olan sınıf öğretmenlerinin benzer demokratik değere sahip oldukları tespit edilmiş ve yaş değişkeninin sınıf öğretmenlerinin demokratik değerlerinde farklılaşmaya yol açan bir unsur olmadığı saptanmıştır. Bunun nedeni sınıf öğretmenleri hangi yaş grubunda olurlarsa olsunlar toplum tarafından kabul edilen demokratik kuralları benimsedikleri ve bunu eğitim öğretim yaşantılarında uyguladıkları görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin demokratik değere sahip olma düzeylerinin mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Sonuca göre mesleki kıdem arttıkça demokratik değer puan ortalamasının düştüğü görülmektedir. Demokratik değerler ölçeği puanlarına bakıldığında otuz yılını üzerinde görev yapan sınıf öğretmenlerin en düşük puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Meslekteki kıdem arttıkça ise demokratik değerler ölçeği puan ortalamasında düşme olduğu sonucuna varılmıştır. Mesleki kıdemi az olan öğretmenlerin demokratik değer puan ortalamasının daha yüksek olması; 1998 ve 2007 yıllarında sınıf öğretmenliği programlarında yapılan değişikliklerle, programlara eklenen sınıf yönetimi, etkili iletişim gibi derslerin içeriğinde yer alan insan ilişkileri, iletişim becerileri, demokrasi, demokratik tutum ve empati gibi iletişimi güçlendiren konuların öğrencilere kazandırılmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir.

Araştırma sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin medeni durumları ile demokratik değerlere sahiplikleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Evli sınıf öğretmenlerinin demokratik değerlere sahiplik ölçeği puanı = 91,48; bekar sınıf öğretmenlerinin demokratik değerlere sahiplik ölçeği puanı = 90,60 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenin evli veya bekar olması durumu demokratik değere sahip olması durumunu değiştirmemektedir.

Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri ile demokratik değerlere sahiplikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,17$). Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri arttıkça demokratik değerlere sahiplikleri de artmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine karşı empatik davranmaları onların öğrencilerine demokratik olarak da yaklaşmalarını sağlayacaktır.

Araştırmadan elde edilen bulgular dikkate alınarak uygulamaya ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- Erkek öğretmenlerin empatik eğilimlerinin bayan öğretmenlere göre düşük olması sebebiyle erkek öğretmenlere yönelik, empatik eğilimlerini arttırmak amacıyla empati becerisini geliştirmede etkili olan drama çalışmaları yapılabilir.

- Ortalama yaşın altında ve üstünde olan(20-30 ile 50-60 yaş arası öğretmenlere) sınıf öğretmenlerine yönelik empatik eğilimlerini ve demokratik değerlerini arttırmak için seminer ve çalışma grubu gibi etkinlikler yapılabilir.
- Uzun yıllar görev yapanlar başta olmak üzere sınıf öğretmenlerine demokratik değerler ölçeği uygulanarak düşük düzeyde olanlara yönelik bilgilendirici ve destekleyici hizmet içi gibi eğitimler uygulanabilir.
- Araştırma evreni genişletilerek sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile demokratik değerlere sahipliklerini belirlemek amacıyla farklı illerde çalışmalar yapılarak daha genellenebilir sonuçlara ulaşılabılır.
- Birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile okutmayan sınıf öğretmenlerine benzer çalışma uygulanabilir.
- Sosyo-ekonomik düzeyleri, bölge farklılıkları gibi değişkenler göz önüne alınarak sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimleri ile demokratik değerlere sahip olma düzeyleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akbulut, E.(2010). Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeyleri(Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Akbulut, E., Sağlam, H. İ. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi (7) 2. Erişim: (06.05.2016) <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423936611.pdf>
- Akgöz, S., Özçakır, A., Atıcı, E., Altınsoy, Y., Tombul, K. ve Kan, İ. (2005). Uludağ Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Çalışan Hekimlerin Empatik Eğilimleri. Türkiye Klinikleri J Med Ethics, 13(2), 120-124.
- Akın, U. & Özdemir, M. (2009). The Examination of Teacher Candidates' Democratic Values in Terms of Various Variables: the Case of Faculty of Educational Sciences. Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences, 42(2), 183-198.
- Akyel, Y. ve Yılmaz, İ. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(3), 27-33.
- Atlı, A. (2008). Çocuk Yuvaları Ve Yetiştirme Yurtlarında Çalışan Personelin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Aydemir, H. ve Aksoy, N. D. (2010). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Demokratik Tutumlarının Bazı Değişkenler ile İlişkisi: Malatya Örneği. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 265-279.
- Barut, Y. (2004). Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeyleri İle Çatışma Eğilimi Düzeylerinin Değişkenler Açısından İncelenmesi. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Samsun.
- Bulut, N. (2006). Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Demokratik Tutumları İle Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiler. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 45, 37-59.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, E. (2008). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Empatik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi(Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya Tez No: 219170
- Davis, M. (2010). Practicing in democracy in the NCLB Elementary classroom, submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for The Degree Master of Science in Education, Dominican University of California, San Rafael, CA.
- Doğanay, A. ve Sarı, M. (2006). Öğrencilerin Üniversitedeki Yaşam Kalitesine İlişkin Algılarının Demokratik Yaşam Kültürü Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Çukurova Üniversitesi örneği)" Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Bahar 2 (4). 107-128 http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2006_cilt4/sayi_2/107-128.pdf
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayanılarak Ölçülmesi ve Psikodrama ile Geliştirilmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 21(1-2), 155-190.
- Ektem, S. İ. ve Sünbül, M. A. (2011). Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 31, 159- 168.

- Ekinci, Ö. (2009). Öğretmen Adaylarının Empatik ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi,(Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Erçoban, S. (2003). İlköğretim II. Kademesindeki Branş Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2008). Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları İle Empatik Becerilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Sosyal Bilimler Dergisi, 19, 211-222.
- Gökler, R. (2009). Empatik Eğilim Ölçeğinin İlköğretim Sekizinci Sınıflar İçin Uyarlanması. Aile ve Toplum. yıl: 11. Cilt 5, sayı 19 ss.77-86
- Gömlüksiz, M. N. ve Çetintaş, S. (2011). Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları (Fırat, Dicle, 7 Aralık, Cumhuriyet ve Erzincan Üniversiteleri Örneği). Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 1-14.
- Kalaycı, Ş. (2010) SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, PegemA Yayınları, Ankara
- Kapıkıran, N. A. (2009). Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim ve Kendini Ayarlama Açısından İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 26 81-91
- Karadağ, E., Baloğlu, N. & Yalçınkayalar, P. (2006). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretmenler Tarafından Algılanan Demokratik Tutumları İle Öğretmenlerin Demokratik Değerleri Üzerine İlişkisel Bir Araştırma. Değerler Eğitimi Dergisi, 4 (12), 65-82.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Koçak, K. (1992). İlköğretimde Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 395-402.
- Korkmaz, J. (2008). Alan Dışından Sınıf Öğretmeni Olarak Atanan Öğretmenlerin Durumu ve Sınıf Öğretmenliği Mezunlarıyla Karşılaştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kuzgun, Y. (2006). İlköğretimde Rehberlik. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Küçükahmet, L. (1997). Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara: Gazi Kitabevi
- Küçükahmet, L., Külahoğlu, Ş.Ö., Güçlü, N., Çalık, T., Korkmaz, A. ve Öksüzöğlü, A.F. (2000). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Küçükahmet, L. (2009). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Levin, B. (1998). The Educational Requirement For Democracy. Curriculum Inquiry, 28 (1), 57 - 59
- Murat, M., Özgan, H., ve Arslantaş. H. İ., (2005). Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Empatik Tutumlarına İlişkin Algıları ile Ders Başarıları Arasındaki İlişki. Milli Eğitim Dergisi, 33,168.
- Önemlitürk, D. (1997). Lise Yöneticilerinin Kendini Gerçekleştirme Ve Empati Düzeyleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Özden, Y. (1999) Eğitimde Yeni Değerler. Ankara: PEGEMA yayınları
- Pala, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 13-23.
- Print, M.; Ørnstrøm, S. ve Nielsen, H. S. (2002). Education For Democratic Processes In Schools And Classrooms. European Journal Of Education, 37 (2), 193 - 210.
- Rehber, E. (2007). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Schweisfurth, M. (2002), Democracy and Teacher Education: Negotiating Practice in The Gambia, Comparative Education,(38) 3, 303-314.
- Selvi, K. (2007). Sınıf Öğretmenleri Demokratik Değerler Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. 6. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 27-29 Nisan, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Ankara: Nobel Yayıncılık
- Sevimligül, G. (2002). Hemşirelerin Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi /Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Seymen, S. (2007). K. K. T. C. Gazimağusa Devlet Hastanesinde Çalışan Yüksek Hemşire Ve Hemşirelerin Empatik Eğilimleri İle Yatan Hastaların Hemşirelere Karşı Duydukları Memnuniyet Düzeyleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yakın Doğu Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, K. K. T. C. <http://docs.neu.edu.tr/library/1903205412.pdf>
- Tatar, M. (2004). Etkili Öğretmen. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(11), 1-12.
- Topçu Uzuntaş, E. (2007). Astların Bakış Açısından Yöneticilerin Empatik Eğilimlerinin İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Osmangazi Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Topdemir, A. (2009). İlköğretim 5. Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi (İstanbul İli Bağcılar İlçesi Örneği) (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Tutuk, A., Al, D., Doğan, S. (2002). Hemşirelik Öğrencilerinin İletişim Becerisi ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi. C. Ü. HemsirelikYüksekokulu Dergisi,6 (2), 36–41.
- Yavuzer, H.(2008). Okul Çağı Çocuđu-13. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). Nitel Araştırma Yöntemleri. (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2011). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Tarzları İle Demokratik Değerlere İlişkin Görüşleri Arasındaki İlişki. Değerler Eğitimi Dergisi, 9(21), 147-170.
- Yörükoğlu, A. (2008). Çocuk Ruh Sağlığı-29. İstanbul: Özgür Yayınları

İletişim/Correspondence

Yrd.Doç.Dr. Özcan PALAVAN
ozcanpalavan@gau.edu.tr

İğdem AGBOYRAZ
agboyraz_1980@hotmail.com